

Nr 291.

Av herr **Hansson** i Trollhättan **m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 204, med förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m.

Sedan 1921 års riksdag i anledning av väckta motioner, nr 137 i första och nr 179 i andra kammaren, i skrivelse den 11 juni 1921 (nr 319) anhållit om utredning, om och på vad sätt det i § 53 av gällande landstingsförordning stadgade procenttal kunde nedsättas, har Kungl. Maj:t i proposition nr 204 till innevarande års riksdag framlagt förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående ersättning för debitering och uppbörd av landstingsskatt m. m. Propositionen ansluter sig i det stora hela till visst av löneregleringskommittén avgivet utlåtande med förslag angående provisoriska grunder för beräkning tillsvidare av nämnda ersättning.

Bland de till Kungl. Maj:t inkomna utlåtanden och yttranden över riksdagsskrivelsen är det från Svenska landstingsförbundet synnerligen utförligt och för frågan klarläggande. Yttrandet, som finnes intaget i förbundets tidskrift, häfte 3 för år 1921, utmynnar i ett förslag att nedsätta den nuvarande debiterings- och uppbördsprovisionen till 1 % av den influtna landstingsskatten. Beträffande fördelningen av denna provision framlägger landstingsförbundet tvenne alternativa förslag. Enligt det ena beräknas för debiteringen till en början $\frac{1}{2}$ %, och landskamrerearens andel fixeras till $\frac{1}{10}$ %. För uppbörden i stad utgår $\frac{1}{3}$ % av därifrån inlevererade landstingsmedel. Återstoden av provisionsbeloppet, d. v. s. kronofogdarnas och lanträntmästarens förutvarande andelar, fördelas mellan samtliga debiteringsförrättare på landet och i stad sålunda,

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 4 saml. 84 häft. (Nr 291—296.) 1

att varje sådan debiteringsförrättare erhåller ett provisionstillskott. Detta provisionstillskott till debiteringsförrättaren utgår allenast för de första 200,000 kronorna av de från hans område inlevererade landstingsmedlen och sättes dubbelt så högt för det första 100,000-talet som för det andra. Tillskottets storlek blir i viss mån beroende på tillgången men begränsas uppåt till $\frac{1}{2}$ % för det första 100,000-talet och till $\frac{1}{4}$ % för det andra. I vanliga fall — d. v. s. vid maximisatsernas tillämpning — skulle sålunda ersättningen till debiteringsförrättaren utgöra 1 % för de första 100,000 kronorna av de från hans område inlevererade landstingsmedlen, $\frac{3}{4}$ % för det andra 100,000-talet kronor och $\frac{1}{2}$ % för återstoden. Vad som eventuellt återstår av det av landstinget erlagda provisionsbeloppet, sedan omnämnda provisionstillskott utgått efter maximisatser, tillfaller statsverket. Alternativ 2 innebär en sådan förenkling av alternativ 1, att, sedan debiteringsförrättarna, landskamreraren samt uppbördsmännen i städerna erhållit de föreslagna »förstahandsprovisionerna», återstoden fördelas lika (per kapita) mellan samtliga debiteringsförrättare.

Huru debiterings- och uppbördsp provisionen för landstingsmedel år 1920 och fördelningen av densamma skulle ställa sig inom Kronobergs och Älvsborgs län dels enligt lanstingsförbundets tvenne alternativa förslag, dels enligt Kungl. Maj:ts förslag, angives i omstående tablå. I denna har för jämförelse även intagits uppgifter angående provisionen och dess fördelning enligt gällande bestämmelser samt enligt motionärernas här nedan angivna förslag.

Av denna tablå framgår tydligt nog, huru föga radikalt det kungliga förslaget är i jämförelse med landstingsförbundets, samt att det förstnämnda icke kan vara ägnat att tillfredsställa landstingen, vilka så gott som samtliga i likhet med Svenska landstingsförbundet uttalat sig för en nedsättning av provisionen till 1 %. Det kungliga förslaget skulle i själva verket år 1920 innebära en debiterings- och uppbördsp provision för Kronobergs län om 2,44 % och för Älvsborgs län om 2,27 %. Framhållas bör även, att landstingsförbundets förslag har det företrädet framför Kungl. Maj:ts, att vid det förra landstinget, liksom för närvarande är fallet, på förhand vid statens uppgörande kan utan svårighet och med rätt stor grad av noggrannhet beräkna provisionens sammanlagda belopp, medan vid Kungl. Maj:ts förslag beräkningarna av en provision, vars förhållande till skattebeloppet blir olika i olika län och växlande från ett år till ett annat, måste te sig rätt besvärliga och i varje fall synnerligen osäkra. Då emellertid de skäl, som i den kungl. propositionen framföras mot en alltför kraftig nedsättning av de till de olika tjänstemännen utgående provisionerna utan en samtidigt skeende lönerreglering,

Inlevererade landstingsmedel år 1920 samt debiterings- och uppbördsprovision och dess fördelning vid tillämpning av nu gällande bestämmelser, Svenska landstingsförbundets förslag alternativ 1 och 2, Kungl. Maj:ts förslag samt motionärernas förslag.

Fögderier och städer samt uppbärare av provision.	Inlevererad landstings-skatt från resp. fögd. och städer, kr.	Ersätt-ning enl. gällande bestämmelser, kr.	Ersättn. enl. Sv. landstingsförb.		Ersätt-ning enl. Kungl. Maj:ts förslag, kr.	Ersätt-ning enl. motionä-rernas förslag, kr.
			Alter-nativ 1, kr.	Alter-nativ 2, kr.		
<i>Kronobergs län.</i>						
Uppvidinge fögderi, häradsskr.	345,103	5,177	2,475	2,588	3,271	3,271
Konga o. Kinnevals >	186,344	2,795	1,648	1,749	1,977	1,977
Allbo o. Norrvidinge >	254,088	3,811	2,020	2,133	2,586	2,586
Sunnerbo >	250,934	3,764	2,005	2,117	2,558	2,558
Summa för landsbygden	1,036,419	15,547	8,148	8,632	10,392	10,392
Växjö, kronoupbördskontor	250,404	6,260	2,837	2,949	5,058	5,058
Landskamreraren	—	3,217	1,287	1,287	2,430	2,430
Statsverket	—	13,581	596	—	13,581	6,790
Summa för länet	1,286,823	88,605	12,868	12,868	31,461	24,670
I % av uppbörden	—	3,00	1,00	1,00	2,44	1,92
<i>Älvsborgs län.</i>						
Vedbo fögderi, häradsskr.	334,492	5,017	2,423	2,691	3,207	3,207
Sundals >	248,069	3,721	1,990	2,258	2,533	2,533
Väne >	714,963	10,724	4,325	4,594	5,490	4,845
Borås >	212,661	3,190	1,813	2,081	2,214	2,214
Kullings >	508,898	7,634	3,295	3,564	4,253	4,227
Kinds >	279,739	4,196	2,148	2,416	2,818	2,818
Marks >	457,061	6,856	3,035	3,304	3,942	3,942
Summa för landsbygden	2,755,883	41,338	19,029	20,908	24,457	23,786
Vänersborg, kronoupbördskontor	258,619	6,466	2,905	3,173	5,214	5,214
Borås >	1,110,170	27,754	10,002	10,271	18,963	13,082
Alingsås >	173,601	4,340	2,131	2,465	3,598	3,598
Ulricehamn >	96,392	2,410	1,285	1,821	2,121	2,121
Åmål >	154,600	3,865	1,924	2,306	3,237	3,237
Summa för städerna	1,793,382	44,835	18,247	20,036	33,133	27,252
Landskamreraren	—	11,373	4,549	4,549	6,549	6,549
Statsverket	—	38,932	3,668	—	38,932	19,466
Summa för länet	4,549,265	136,478	45,493	45,493	103,071	77,038
I % av uppbörden	—	3,00	1,00	1,00	2,27	1,69

icke kunna helt åsidosättas, och, då i propositionen uttryckligen framhålls den föreslagna lagstiftningens karaktär av provisorium, torde man icke för närvarande böra påyrka en så radikal lösning, som förordats av Svenska landstingsförbundet och, vad provisionsprocenten angår, jämväl av flertalet landsting. Men skall reformen tillfredsställa billighetens krav,

torde Kungl. Maj:ts förslag med nödvändighet böra ändras i ett par punkter.

I konstitutionsutskottets utlåtande nr 48 till 1921 års riksdag framhålls uttryckligen, hurusom för närvarande en oproportionerligt stor andel av provisionsbeloppet utgår till uppördstjänstemännen i städerna, där skatteintäkternas stegring till väsentlig del ägt rum, medan däremot på vissa delar av landsbygden vederbörande tjänstemäns provision ökats i jämförelsevis mindre omfattning. Under sådana förhållanden synes det märkligt, att Kungl. Maj:t icke föreslagit någon som helst nedsättning av den till kronouppördstjänsteman i stad utgående uppördsprocenten. I den mån sagda tjänsteman jämväl verkställer debiteringen, äro visserligen den av Kungl. Maj:t föreslagna nedsättningen i debiteringsprovisionen samt den för denna provision föreslagna glidande skalan ägnade att minska den till dessa tjänstemän eller åtminstone till dem i de större städerna utgående provisionen, men att denna minskning ingalunda är till fyllest, framgår med tydlighet därav, att exempelvis kronouppörds-kassören i Borås för sin befattning med landstingskatten enligt det kungliga förslaget år 1920 skulle erhållit en ersättning av ej mindre än 18,963 kr.

Den ytterligare nedsättning, som härvid kräves torde lämpligen vinnas dels därigenom, att den föreslagna skalan för debiteringsprovisionen påbygges med ytterligare ett led, så att sagda ersättning skulle utgå med sex tiondels procent å den del av uppörden, som överstiger trehundrausen men ej femhundrausen kronor, och med tre tiondels procent å den del av uppörden, som överstiger femhundrausen kronor, dels därigenom, att den föreslagna bestämmelsen om ersättningen för uppörden i stad ändras därhän, att densamma skall utgå med en procent å den del av uppörden för staden, som ej överstiger trehundrausen kronor. men med en halv procent å överstigande belopp. Att även med en sådan beskärning, som så gott som uteslutande träffar kronouppörds-tjänstemännen i de större städerna, dessa befattningshavare erhålla en avsevärd inkomst för sin befattning med landstingskatten, torde nog samt framgå av den anförda tablån, enligt vilken vid en tillämpning av nyssnämnda förslag ersättningen till kronouppörds-kassören i Borås skulle utgå med 13,082 kr. För övriga i tablån upptagna befattningshavare innebär det av motionärerna framlagda förslaget ingen eller i enstaka fall, en mycket obetydlig nedsättning av dem enligt Kungl. Maj:ts förslag utgående provisionsbeloppen.

Den största oegentligheten i det nuvarande provisionssystemet i fråga om landstingskattens debitering och uppörd utgör enligt motionä-

rernas mening den betydande andel, som härvid tillfaller statsverket. Enligt uppgift i lönerogleringskommitténs utlåtande uppgick postverkets ersättning år 1921 för hela skatteuppbörden å landsbygden, inklusive debetsedlar och skattepostanvisningar, till 820,000 kronor, vilken ersättning ansetts täcka postverkets verkliga utgifter för uppbördens upphämtande. Till denna ersättning komma utgifter å landskontoren för uppbörden, utgörande 63,400 kronor för år 1920, vadan sålunda statens sammanlagda kostnad för uppbörden skulle utgöra vid pass 883,400 kronor per år. Detta belopp, jämnt fördelat på de 24 länen, visar en medelkostnad per län av inemot 36,800 kronor. Det från Älvsborgs läns landsting till statsverket utgående provisionsbeloppet för landstingsuppbörden på landsbygden utgjorde, såsom framgår av den anförda tablån, 38,932 kronor. Även om detta län med avseende å den på landsbygden uppburna landstingsskatten och således även med avseende å nämnda till statsverket utgående provisionsandel betyder avsevärt mera än ett genomsnittslän, giva dock de anförda siffrorna vid handen, att statsverket av landstingen uttager en oproportionerligt stor uppbördsprovision och sålunda låter landstingen betala en mycket stor del av uppbördskostnaden för till staten utgående skatt. Fortsätter landstingens uppbörd att ökas, vilket, åtminstone sedan den nuvarande depressionen övervunnits, torde vara sannolikt, alldenstund landstingens kostnader särskilt för anstaltsvården äro i stadigt stigande och tendensen att till landstingen hänföra förut på primärkommunnerna ankommande uppgifter torde fortfa, komma jämväl statsverkets andelar av provisionen för landstingsuppbörden att i motsvarande grad stegras.

Denna oegentlighet i det nuvarande systemet för uppbördsprovisionen för landstingsmedel påtalas också kraftigt i de av landstingsförbundet och en del landsting avgivna yttrandena, och desamma innehålla bärande motiv för att statsverket utan ersättning skall handhava landstingsuppbörden å landsbygden. Detta torde även enligt motionärernas mening vara det önskemål, varefter man bör sträva. Med hänsyn till att för närvarande, av skäl, som i kungl. propositionen angivas, endast en provisorisk lösning av förevarande fråga kan vinnas, torde det emellertid icke vara möjligt att nu helt förverkliga detta önskemål. Men därför behöver eller bör man icke, såsom är fallet i Kungl. Maj:ts proposition, intaga den ståndpunkten, att de till statsverket indragna provisionsandelarna skola utgå efter hittills gällande grunder. Rätt och billighet mot landstingen kräver härutinnan en väsentlig nedsättning, enligt motionärernas mening till hälften av nu stadgade procentdelar.

Vid de av motionärerna föreslagna ändringarna skulle debiterings-

och uppbördsprovisionen år 1920 hava utgjort 1,92 % i Kronobergs län och 1,69 % i Älvsborgs län.

Beträffande landskamrerarens provisionsandel kunde man nog redan nu, enär sagda tjänstemans befattning med landstingsmedlen torde inskränka sig till viss kontroll över utanordningarna, ifrågasätta en kraftigare nedsättning än vad Kungl. Maj:t föreslagit. Med hänsyn till provisoriet torde man emellertid härutinnan kunna låta bero vid Kungl. Maj:ts förslag.

I enlighet med vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen i det uti kungl. proposition nr 204 framlagt förslag ville besluta ändring i sådant syfte,

att ersättning för debiteringen skall såväl till häradsskrivare som till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med de procenttal, som av Kungl. Maj:t föreslås för de delar av uppbörden, som icke överstiga femhundredratusen kronor, men med tre tiondels procent å den del av uppbörden, som överstiger femhundredratusen kronor,

att ersättning för uppbörden skall till kronouppbördstjänsteman i stad utgå med en procent å den del av uppbörden för staden, som ej överstiger trehundredratusen kronor, men med en halv procent å den del av uppbörden för staden, som överstiger trehundredratusen kronor,

att till statsverket indragna provisionsandelar och i tjänst kvarstående lanträntmästares provisionsandelar skola utgå med hälften av hittills för var och en av dem gällande procenttal

samt att vederbörande utskott måtte företaga de ändringar i av Kungl. Maj:t föreslagen lagtext, som för vinnande av dessa syften erfordras.

Stockholm den 3 april 1922.

Anders Hansson,
Trollhättan.

S. E. Ljungkvist.

C. P. Olsson.

Edvin Leffler.

Ernst Hage.

Oscar Osberg.

Carl Knutsson.

I motionens syfte instämma

Anders Anderson
i Råstock.

Bernh. Eriksson
i Grängesberg.